

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	3Cdo/95/2019
Identifikačné číslo spisu:	1109230900
Dátum vydania rozhodnutia:	16.12.2020
Meno a priezvisko:	JUDr. Viera Petříková
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2020:1109230900.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobkyne Ing. Ľubice Hudákovej, bývajúcej v Bratislave, Vranovská 3002/61, zastúpenej JUDr. Evou Borovskou, advokátkou, so sídlom v Bratislave, Štefánikova 7, proti žalovanej Groupama Biztosító Zrt., so sídlom Erzsébet királyné útja 1/C, Budapešť 1146, konajúca na území SR prostredníctvom pobočky Groupama poisťovňa a. s., pobočka poisťovne z iného členského štátu, so sídlom v Bratislave, Miletičova 21, zastúpenej advokátskou kanceláriou Bartošík Šváby s.r.o., so sídlom v Bratislave, Plynárenská 7/A, o náhradu mzdy titulom neplatne skončeného pracovného pomeru, vedenom na Okresnom súde Bratislava I pod sp. zn. 10C/130/2009, o dovolaní žalobkyne proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave z 3. októbra 2018 sp. zn. 4Co/163/2017, takto

rozhodol:

Z r u š u j e rozsudok Krajského súdu v Bratislave z 3. októbra 2018 sp. zn. 4Co/163/2017 v spojení s rozsudkom Okresného súdu Bratislava I z 9. novembra 2016 č. k. 10C/130/2009-858 a vec vracia Okresnému súdu Bratislava I na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Bratislava I (ďalej aj „súd prvej inštancie“) ostatným rozsudkom z 9. novembra 2016 č. k. 10C/130/2009-858 uložil žalovanej povinnosť zaplatiť žalobkyni sumu 172.057,02 eur brutto titulom náhrady mzdy z neplatne skončeného pracovného pomeru za obdobie od 1. júla 2009 do 6. júna 2014 v lehote 15 dní od jeho právoplatnosti, žalobu v časti o zaplatenie príslušenstva zamietol a žalobkyni priznal voči žalovanej nárok na náhradu trov konania vo výške 67 %. Súd prvej inštancie uviedol, že žalobkyňa sa domáhala vyplatenia náhrady mzdy vo výške 172.057,02 eur brutto za obdobie odo dňa 1. júla 2009 do 6. júna 2014. Zároveň požadovala zaplatenie úrokov z omeškania z tejto sumy s tým, že žalovaná žiadala žalobu zamietnuť v plnom rozsahu, nakoľko žalobkyni nemožno podľa nej v zmysle platného práva priznať žiadny z požadovaných nárokov, a to pre nedostatok jej pasívnej vecnej legitimácie v konaní, pre prekážku veci rozhodnutej a aj z dôvodu premlčania, resp. preklúzie nároku. K námietke premlčania, resp. preklúzii uplatneného mzdového nároku, vznesenej žalovanou súd uviedol, že práve konaním, resp. nekonaním obidvoch žalovaných nemohla využiť žalobkyňa iný procesný návrh, než ktorý použila vo vzťahu k aktuálne žalovanému subjektu. Výhodnotil, že nárok na náhradu mzdy si žalobkyňa uplatnila včas voči pôvodnému zamestnávateľovi, a teda aj voči jeho právnomu nástupcovi, v dôsledku čoho nastala právna skutočnosť definovaná v ustanovení § 77 ZP a nedošlo tak k premlčaniu

uplatneného peňažného plnenia. O výške náhrady mzdy rozhodol podľa ustanovenia § 79 ods. 1, 2 Zákonníka práce (ďalej len „ZP“), keď sa vysporiadal s návrhom žalovanej znížiť uplatnený mzdový nárok žalobkyne podľa ustanovenia § 79 ods. 2 ZP platného a účinného v čase vzniku nároku a možnosťou priznať žalobkyňu náhradu mzdy len za obdobie dvanástich mesiacov, pričom pri zohľadnení skutkových okolností daného prípadu, mal za to, že priznanie náhrady mzdy z neplatného skončenia pracovného pomeru žalobkyňu za obdobie od 1. júla 2009 do 6. júna 2014 v sume 172.057,02 eur brutto je spravodlivým rozhodnutím poskytujúcim ochranu zamestnancovi, s ktorým zamestnávateľ neplatne skončil pracovný pomer. Akceptujúc zásadu predvídateľnosti súdnych rozhodnutí pre úplnosť konštatoval, že názor prezentovaný v tomto rozhodnutí vychádza už z ustálenej súdnej praxe (uznesenie NS SR zo 14. septembra 2011, sp. zn. 6 Cdo 157/2010). Súd prvej inštancie zamietol časť žaloby, ktorou sa žalobkyňa domáhala priznania úroku z omeškania zo žalovanej sumy, keď pri zamietnutí tejto uplatnenej časti nároku vychádzal zo znenia ustanovenia § 1 ods. 4 ZP platného a účinného ku dňu neplatného skončenia pracovného pomeru so žalobkyňou, podľa ktorého ak tento zákon v prvej časti neustanovuje inak, vzťahujú sa na tieto právne vzťahy všeobecné ustanovenia Občianskeho zákonníka (ďalej len „OZ“). Uviedol, že Zákonník práce neobsahuje žiadne ustanovenie oprávňujúce zamestnanca požadovať od zamestnávateľa úroky z omeškania pre prípad omeškania s peňažným plnením. Nárok na úroky z omeškania by preto bolo možné priznať len na základe subsidiárnej aplikácie OZ. Právo veriteľa požadovať od dlžníka popri plnení aj úroky z omeškania však vyplýva až z § 517 ods. 2 OZ, ktorý je obsiahnutý v osobitnej časti OZ. Poukázal na to, že Zákonník práce neupravuje osobitne splatnosť náhrady mzdy. Vyjadril názor, že nárok na náhradu mzdy pri neplatnom skončení pracovného pomeru nemožno priznať skôr, než je s istotou jasné, či skutočne išlo o neplatné skončenie pracovného pomeru, preto uvedený nárok nemožno prisúdiť, kým nie je právoplatným rozhodnutím určené, že právny úkon, ktorým mal byť skončený pracovný pomer, je neplatný. Dodal, že náhradu mzdy z titulu neplatného skončenia pracovného pomeru možno charakterizovať aj ako satisfakčné plnenie, ktoré v sebe ani nemôže subsumovať nárok na jej priznanie spolu s úrokom z omeškania. V súvislosti s priznaním základu nároku a nepriznaním úrokov z omeškania poukázal aj na uznesenie Ústavného súdu SR, sp. zn. II. ÚS 494/2013. Súd prvej inštancie priznal žalobkyňu nárok na náhradu trov konania vo vzťahu k žalovanej vo výške 67 % z dôvodu, že žalobkyňa bola plne úspešná v časti konania o určenie neplatnosti skončenia pracovného pomeru, v časti o priznanie nároku na náhradu mzdy titulom neplatne skončeného pracovného pomeru, avšak nebola úspešná pri priznaní nároku o zaplatenie príslušenstva žalovanej pohľadávky.

2. Krajský súd v Bratislave (ďalej ako „odvolací súd“) rozsudkom z 3. októbra 2018 sp. zn. 4Co/163/2017 rozsudok súdu prvej inštancie v napadnutej vyhovujúcej časti ako aj v napadnutej zamietajúcej časti týkajúcej sa zaplatenia príslušenstva potvrdil. V napadnutej časti týkajúcej sa náhrady trov konania pred súdom prvej inštancie rozsudok súdu prvej inštancie zmenil tak, že žalobkyňu priznal voči žalovanej nárok na náhradu trov konania v plnom rozsahu a rozhodol, že žiadna zo strán nemá právo na náhradu trov odvolacieho konania. Svoje rozhodnutie odôvodnil tým, že odvolanie žalobkyne proti zamietajúcej časti rozsudku súdu prvej inštancie týkajúcej sa jej žalobou uplatneného nároku na príslušenstvo z priznanej náhrady mzdy odvolací súd vyhodnotil ako nedôvodné, hoci sa nestotožnil s vysloveným právnym názorom súdu prvej inštancie v časti, v ktorej konštatoval, že aktuálna právna úprava nepripúšťa aplikáciu ustanovenia § 517 ods. 2 OZ na daný predmet konania a nepripúšťa tak priznanie úrokov z omeškania z náhrady mzdy. Konštatoval, že zaužívaná súdna prax vychádzala zo stanoviska, na ktorom čiastočne založil svoje rozhodnutie aj prvoinštančný súd, že nárok na náhradu mzdy vzniká až rozhodnutím súdu a preto sa zamestnávateľ pred takýmto rozhodnutím do omeškania nemôže dostať, avšak judikatúra súdov v tejto otázke prešla vývinom, keď napr. NS SR vo veciach so sp. zn. 6 Cdo 246/2010, sp. zn. 1 Cdo 116/2008 a sp. zn. 5 Cdo 269/2007 dospel k záveru, že k omeškaniu na strane zamestnávateľa s plnením náhrady mzdy pri neplatnom skončení pracovného pomeru dochádza u jednotlivých náhrad mzdy za ten-ktorý mesiac podľa termínu splatnosti mzdy. K omeškaniu zamestnávateľa teda dochádza okamihom, keď nárok zamestnanca na mzdu nesplnil riadne a včas podľa ich vzájomnej dohody alebo kolektívnej zmluvy. Uviedol, že aktuálne sa v rámci rozhodovacej činnosti súdov všetkých inštancií akceptuje, že rozsudok priznávajúci náhradu mzdy z neplatného skončenia pracovného pomeru má povahu deklaratórneho rozsudku, t. j. iba potvrdzuje už jestvujúce hmotné práva a povinnosti. Priznaním náhrady mzdy sa nekonštituuje žiaden nový právny

stav, ale hmotnoprávnemu vzťahu sa iba dodáva kvalita vykonateľného práva. Nevypлатenie náhrady mzdy v lehote splatnosti má za následok omeškanie zamestnávateľa a nastoľuje sa otázka nároku zamestnanca na úroky z omeškania, keď právna úprava úrokov z omeškania vo vzťahu k pracovnoprávnym vzťahom je nedostatočná. Odvolací súd ďalej dôvodil, že aktuálny ZP a ani iný pracovnoprávny predpis nepodáva úpravu o úrokoch z omeškania, preto podľa rozhodovacej praxe súdov treba postupovať i v takomto prípade podľa občianskoprávných predpisov a pri omeškaní s náhradou mzdy platí výška úrokov z omeškania daná nariadením vlády č. 87/1995 Z.z. ako pri omeškaní s plnením peňažného dlhu. Úrok z omeškania je vo svojej podstate majetkovou sankciou, ktorá má veriteľa (zamestnanca) odškodniť za to, že nemohol použiť dlhovanú istinu náhrad mzdy, ktorej úžitky na druhej strane mohol za čas omeškania poberať dlžník (zamestnávateľ); (uznesenie NS SR sp. zn. 1 Cdo 180/2009). Poznamenal, že na uvedené právne posúdenie nároku zamestnanca na úrok z omeškania pri náhrade mzdy v rámci rozhodovacej praxe súdov nemá vplyv ani zmena dikcie ustanovenia § 1 ods. 4 ZP od 1.1.2009 týkajúca sa rozsahu, v ktorom OZ na pracovnoprávne vzťahy pôsobí, keď vývin tejto rozhodovacej praxe je daný tým, že i osobitná časť OZ obsahuje všeobecné ustanovenia. Odvolací súd však ďalej doplnil, že ak však súd prvej inštancie považoval za potrebné a spravodlivé sa od tejto rozhodovacej praxe súdov všetkých inštancií odkloniť vzhľadom na individuálne skutkové okolnosti danej veci, je na takýto postup oprávnený, ak sa s týmto odklonom individuálne a preskúmateľne v rámci odôvodnenia napadnutého rozhodnutia vysporiada, k čomu v danej veci podľa odvolacieho súdu aj došlo, keď súd prvej inštancie poukázal i na uznesenie Ústavného súdu SR sp. zn. II. ÚS 494/2013, ktoré odobrilo rozhodnutia prvoinštančného i odvolacieho súdu nepriznávajúce zamestnancovi nárok na úrok z omeškania z náhrady mzdy pri neplatnom skončení pracovného pomeru majúci za to, že priznaná výška náhrady mzdy v danej veci bola dostatočne vysoká a bola tak v súlade so svojou satisfakčnou funkciou pre zamestnanca, ako aj so sankčnou funkciou pre zamestnávateľa. Vzhľadom na uvedené vyhodnotil odvolací súd odvolacie námietky oboch strán sporu týkajúce sa meritórneho rozhodnutia veci ako nedôvodné a rozsudok súdu prvej inštancie v napadnutej vyhovujúcej časti a v napadnutej zamietajúcej časti ohľadom príslušenstva z náhrady mzdy ako vo výroku vecne správny podľa ustanovenia § 387 ods. 1 CSP potvrdil.

3. Proti rozsudku odvolacieho súdu podala dovolanie žalobkyňa. Podľa jej názoru je dovolanie prípustné v zmysle § 421 ods. 1 písm. a/ a písm. b/ Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“) a dôvodné preto, lebo napadnutý rozsudok spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP). Uviedla, že rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnych otázok, a to: 1. „Či dochádza k omeškaniu na strane zamestnávateľa s plnením náhrady mzdy pri neplatnom skončení pracovného pomeru u jednotlivých náhrad mzdy za ten-ktorý mesiac podľa termínu splatnosti mzdy?“, 2. „Či má zamestnanec nárok na úrok z omeškania z jednotlivých náhrad mzdy za ten-ktorý mesiac podľa termínu splatnosti mzdy v zmysle § 517 ods. 2 OZ, ak súd priznal náhradu mzdy v zmysle § 79 ZP?“ a 3. „Či je možné, aby súd využil moderačné právo a nepriznal úrok z omeškania z jednotlivých náhrad mzdy za ten-ktorý mesiac, s odôvodnením, že rozsah priznanej náhrady je dostatočný?“. Poukázala na rozhodnutia dovolacieho súdu sp. zn. 6 Cdo 246/2010, sp. zn. 1 Cdo 116/2008 a sp. zn. 5 Cdo 269/2007, na ktoré poukázal aj sám odvolací súd. Navrhla, aby dovolací súd zrušil rozhodnutie odvolacieho súdu a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

4. Žalovaná navrhla, aby dovolací súd rozhodnutie odvolacieho súdu potvrdil.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala strana sporu v zákonnej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) zastúpená advokátom (§ 429 ods. 1 CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), skúmal, či sú splnené aj ďalšie podmienky dovolacieho konania a predpoklady prípustnosti dovolania a bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) dospel k záveru, že dovolanie je procesne prípustné a zároveň aj dôvodné.

6. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu-ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421

CSP.

7. V zmysle § 421 CSP je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a/ pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, b/ ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c/ je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

8. Podľa § 432 ods. 1 CSP možno dovolanie, ktoré je prípustné podľa ustanovenia § 421 ods. 1 CSP, odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci. Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 CSP). Právnym posúdením sa pritom rozumie činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a na zistený skutkový stav aplikuje konkrétnu právnu normu. Nesprávne právne posúdenie je chybnou aplikáciou práva na zistený skutkový stav; dochádza k nej vtedy, ak súd nepoužil správny (náležitý) právny predpis alebo ak síce aplikoval správny právny predpis, nesprávne ho ale interpretoval alebo ak zo správnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery.

9. Dovolateľka v dovolaní uviedla, že prípustnosť jej dovolania vyplýva z § 421 ods. 1 písm. a/ a písm. b/ CSP.

10. Argumentovala tým, že rozhodnutia nižších súdov vychádzajú z nesprávneho právneho posúdenia veci v otázkach, a to: 1. „Či dochádza k omeškaniu na strane zamestnávateľa s plnením náhrady mzdy pri neplatnom skončení pracovného pomeru u jednotlivých náhrad mzdy za ten-ktorý mesiac podľa termínu splatnosti mzdy?“, 2. „Či má zamestnanec nárok na úrok z omeškania z jednotlivých náhrad mzdy za ten-ktorý mesiac podľa termínu splatnosti mzdy v zmysle § 517 ods. 2 OZ, ak súd priznal náhradu mzdy v zmysle § 79 ZP?“ a 3. „Či je možné, aby súd využil moderačné právo a nepriznal úrok z omeškania z jednotlivých náhrad mzdy za ten-ktorý mesiac, s odôvodnením, že rozsah priznanej náhrady je dostatočný?“. Poukázala a mala za to, že odvolací súd sa vo vyššie uvedených otázkach odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu a to od rozhodnutí sp. zn. 6 Cdo 246/2010, sp. zn. 1 Cdo 116/2008 a sp. zn. 5 Cdo 269/2007, na ktoré odvolací súd sám poukázal. Poznamenala, že súd prvej inštancie ako aj odvolací súd nepriznanie nároku na úrok z omeškania z uplatneného mzdového nároku odôvodnili v zásade tým, že sa odklonili od ustálenej rozhodovacej praxe a to na jednej strane, keď súd prvej inštancie konštatoval, že nárok na úrok z omeškania nie je možné priznať, pretože neexistuje právna úprava a na druhej strane, že vzhľadom na individuálne skutkové okolnosti zohľadňujúc rozsah priznanej náhrady mzdy žalobkyne je dostatočný.

11. So zreteľom na riadne nastolenie právnych otázok spôsobom zodpovedajúcim § 432 ods. 2 CSP a v situácii, že dovolanie dovolateľky je v danom prípade procesne prípustné, dovolací súd v zmysle uvedeného pristúpil k právnomu posúdeniu vyššie nastolených právnych otázok.

12. Odvolací súd v rámci svojho odôvodnenia uviedol, že zaužívaná súdna prax vychádzala zo stanoviska, na ktorom čiastočne založil svoje rozhodnutie aj prvoinštančný súd, že nárok na náhradu mzdy vzniká až rozhodnutím súdu a preto sa zamestnávateľ pred takýmto rozhodnutím do omeškania nemôže dostať, avšak judikatúra súdov v tejto otázke prešla vývinom, keď napr. Najvyšší súd Slovenskej republiky vo veciach so sp. zn. 6 Cdo 246/2010, sp. zn. 1 Cdo 116/2008 a sp. zn. 5 Cdo 269/2007 dospel k záveru, že k omeškaniu na strane zamestnávateľa s plnením náhrady mzdy pri neplatnom skončení pracovného pomeru dochádza u jednotlivých náhrad mzdy za ten-ktorý mesiac podľa termínu splatnosti mzdy. K omeškaniu zamestnávateľa teda dochádza okamihom, keď nárok zamestnanca na mzdu nesplnil riadne a včas podľa ich vzájomnej dohody alebo kolektívnej zmluvy. Ďalej uviedol, že aktuálny ZP a ani iný pracovnoprávny predpis nepodáva úpravu o úrokoch z omeškania, preto podľa rozhodovacej praxe súdov treba postupovať i v takomto prípade podľa občianskoprávných predpisov a pri omeškaní s náhradou mzdy platí výška úrokov z omeškania daná nariadením vlády č. 87/1995 Z.z. ako pri omeškaní s plnením peňažného dlhu. Úrok z omeškania je vo svojej podstate

majetkovou sankciou, ktorá má veriteľa (zamestnanca) odškodniť za to, že nemohol použiť dlhovanú istinu náhrad mzdy, ktorej úžitky na druhej strane mohol za čas omeškania poberať dlžník (zamestnávateľ), pričom poukázal na uznesenie dovolacieho súdu sp. zn. 1 Cdo 180/2009. Odvolací súd zároveň vyjadril názor, že ak však súd prvej inštancie považoval za potrebné a spravodlivé sa od tejto rozhodovacej praxe súdov všetkých inštancií odkloniť vzhľadom na individuálne skutkové okolnosti danej veci, je na takýto postup oprávnený, ak sa s týmto odklonom individuálne a preskúmateľne v rámci odôvodnenia napadnutého rozhodnutia vysporiada, k čomu v danej veci podľa odvolacieho súdu aj došlo, keď súd prvej inštancie poukázal i na uznesenie Ústavného súdu SR sp. zn. II. ÚS 494/2013.

13. Vo vzťahu k otázkam 1. „Či dochádza k omeškaniu na strane zamestnávateľa s plnením náhrady mzdy pri neplatnom skončení pracovného pomeru u jednotlivých náhrad mzdy za ten-ktorý mesiac podľa termínu splatnosti mzdy?“ a 2. „Či má zamestnanec nárok na úrok z omeškania z jednotlivých náhrad mzdy za ten-ktorý mesiac podľa termínu splatnosti mzdy v zmysle § 517 ods. 2 OZ, ak súd priznal náhradu mzdy v zmysle § 79 ZP?“ dovolací súd uvádza, že má v týchto otázkach ustálenú rozhodovaciu prax vyjadrenú v rozhodnutiach dovolacieho súdu sp. zn. 6 Cdo 246/2010, sp. zn. 1 Cdo 116/2008 a sp. zn. 5 Cdo 269/2007, na ktoré poukázal aj odvolací súd a teda, že k omeškaniu na strane zamestnávateľa s plnením náhrady mzdy pri neplatnom skončení pracovného pomeru dochádza u jednotlivých náhrad mzdy za ten-ktorý mesiac podľa termínu splatnosti mzdy. K omeškaniu zamestnávateľa teda dochádza okamihom, keď nárok zamestnanca na mzdu nesplnil riadne a včas podľa ich vzájomnej dohody alebo kolektívnej zmluvy a že aktuálny Zákonník práce a ani iný pracovnoprávny predpis nepodáva úpravu o úrokoch z omeškania, preto podľa rozhodovacej praxe súdov treba postupovať i v takomto prípade podľa občianskoprávných predpisov a pri omeškaní s náhradou mzdy platí výška úrokov z omeškania daná nariadením vlády č. 87/1995 Z.z. ako pri omeškaní s plnením peňažného dlhu (viď sp. zn. 1 Cdo 116/2008).

14. Dovolací súd uvádza, že nakoľko dovolateľkou nastolené právne otázky 1. „Či dochádza k omeškaniu na strane zamestnávateľa s plnením náhrady mzdy pri neplatnom skončení pracovného pomeru u jednotlivých náhrad mzdy za ten-ktorý mesiac podľa termínu splatnosti mzdy?“ a 2. „Či má zamestnanec nárok na úrok z omeškania z jednotlivých náhrad mzdy za ten-ktorý mesiac podľa termínu splatnosti mzdy v zmysle § 517 ods. 2 OZ, ak súd priznal náhradu mzdy v zmysle § 79 ZP?“ už boli dovolacím súdom riešené vo vyššie uvedených rozhodnutiach dovolacieho súdu sp. zn. 6 Cdo 246/2010, sp. zn. 1 Cdo 116/2008 a sp. zn. 5 Cdo 269/2007, a ktoré berie dovolací súd na zreteľ (a na ktoré poukázal aj odvolací súd), tak má za to, že v danom prípade nedošlo v zmysle § 421 ods. 1 písm. a/ CSP k odklonu od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu a teda, že odvolací súd vec v daných otázkach správne právne posúdil.

15. Vo vzťahu k otázke 3. „Či je možné, aby súd využil moderačné právo a nepriznal úrok z omeškania z jednotlivých náhrad mzdy za ten-ktorý mesiac, s odôvodnením, že rozsah priznanej náhrady je dostatočný?“ dovolací súd uvádza, že odvolací súd v tejto súvislosti uviedol, že ak však súd prvej inštancie považoval za potrebné a spravodlivé sa od tejto rozhodovacej praxe súdov všetkých inštancií odkloniť vzhľadom na individuálne skutkové okolnosti danej veci, je na takýto postup oprávnený, ak sa s týmto odklonom individuálne a preskúmateľne v rámci odôvodnenia napadnutého rozhodnutia vysporiada, k čomu v danej veci podľa odvolacieho súdu aj došlo, keď súd prvej inštancie poukázal i na uznesenie Ústavného súdu SR sp. zn. II. ÚS 494/2013, ktoré odobrilo rozhodnutia prvoinštančného i odvolacieho súdu nepriznávajúce zamestnancovi nárok na úrok z omeškania z náhrady mzdy pri neplatnom skončení pracovného pomeru majú za to, že priznaná výška náhrady mzdy v danej veci bola dostatočne vysoká a bola tak v súlade so svojou satisfakčnou funkciou pre zamestnanca, ako aj so sankčnou funkciou pre zamestnávateľa.

16. Tu dovolací súd poukazuje na to, že mu je známe rozhodnutie vyššej súdnej autority, t. j. uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. II. ÚS 494/2013 z 9. októbra 2013, na ktoré poukázali aj súdy oboch inštancií, a ktoré, ako je vyššie uvedené, odobrilo rozhodnutia prvoinštančného i odvolacieho súdu nepriznávajúce zamestnancovi nárok na úrok z omeškania z náhrady mzdy pri neplatnom skončení pracovného pomeru majú za to, že priznaná výška náhrady mzdy v danej veci bola

dostatočne vysoká a bola tak v súlade so svojou satisfakčnou funkciou pre zamestnanca, ako aj so sankčnou funkciou pre zamestnávateľa.

17. No zároveň dovolací súd rovnako poukazuje na novšie uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. III. ÚS 460/2017 zo 4. júla 2017, podľa ktorého zamestnávateľ, ktorý sa dostane do omeškania s peňažným plnením voči zamestnancovi, je povinný platiť od vzniku omeškania zákonné úroky z omeškania podľa § 517 ods. 2 Občianskeho zákonníka a § 3 nariadenia vlády Slovenskej republiky č. 87/1995 Z.z., ktorým sa vykonávajú niektoré ustanovenia Občianskeho zákonníka v znení neskorších predpisov; ustanovenie § 1 ods. 4 Zákonníka práce nemožno vykladať tak, že by tomuto záveru bránilo. Záver, podľa ktorého by zamestnávateľa nestíhala sankcia v podobe úroku z omeškania, pokiaľ sa dostane do omeškania s plnením mzdy, náhrady mzdy a obdobných záväzkov voči zamestnancovi, by bol neudržateľný. Ústavný súd k opačnému záveru nedospel ani vo veci sp. zn. II. ÚS 494/2013, na ktorú poukázali všeobecné sudy. Tu dôvodom nepriznania úroku z omeškania zamestnancovi z náhrady mzdy pri neplatnom skončení pracovného pomeru všeobecnými súdmi nebol záver o tom, že zamestnancovi právo na úroky z omeškania vo všeobecnosti nepatrí (resp. že ustanovenie § 517 ods. 2 Občianskeho zákonníka na vec nedopadá), ale konkrétne okolnosti veci, keď všeobecné sudy úroky z omeškania z náhrady mzdy zamestnancovi nepriznali s ohľadom na výšku priznanej náhrady mzdy, ktorú považovali za primerané zadosťučinenie a dostatočnú sociálnu ochranu pre zamestnanca a zároveň i dostatočnú sankciu pre zamestnávateľa. Naopak, ústavný súd aj v tejto veci stotožniac sa s rozhodnutím najvyššieho súdu sp. zn. I Cdo 116/2008 zo 17. decembra 2009 dospel k záveru, podľa ktorého „nevyplatenie náhrady mzdy v lehote splatnosti má za následok omeškanie s možnosťou požadovať úroky z omeškania vo výške ustanovenej pre občianskoprávne vzťahy. Pri omeškaní s náhradou mzdy z neplatného rozviazania (skončenia) pracovného pomeru platí preto výška úrokov z omeškania určená nariadením vlády Slovenskej republiky č. 87/1995 Z.z., ktorým sa vykonávajú niektoré ustanovenia Občianskeho zákonníka v znení neskorších predpisov pre omeškanie s plnením peňažného dlhu (nariadenie v § 3 a § 4 je vykonávacím predpisom k § 517 ods. 2 Občianskeho zákonníka). Pri rozhodovaní o priznaní úroku z omeškania nie je rozhodujúce, či žalovaný omeškanie zaviniť, resp. dôvod omeškania; na vznik nároku na úrok z omeškania stačí, že zákonom ustanovená lehota plnenia uplynula.“

18. So zreteľom na vyššie uvedené a vzhľadom na to, že dovolaním napadnuté rozhodnutie v otázke č. 3 „Či je možné, aby súd využil svoje moderačné právo a nepriznal úrok z omeškania z jednotlivých náhrad mzdy za ten-ktorý mesiac, s odôvodnením, že rozsah priznanej náhrady je dostatočný?“ dovolací súd ďalej uvádza, že pri výklade a aplikácii ustanovení právnych predpisov je nepochybne potrebné vychádzať prvotne z ich doslovného znenia. Súd však nie je doslovným znením zákonného ustanovenia viazaný absolútne. Môže, ba dokonca sa musí od neho (od doslovného znenia právneho textu) odchýliť v prípade, keď to zo závažných dôvodov vyžaduje účel zákona, systematická súvislosť alebo požiadavka ústavne súladného výkladu zákonov a ostatných všeobecne záväzných právnych predpisov (čl. 152 ods. 4 ústavy). Viazanosť štátnych orgánov zákonom v zmysle čl. 2 ods. 2 ústavy totiž neznamená výlučnú a bezpodmienečnú nevyhnutnosť doslovného gramatického výkladu aplikovaných zákonných ustanovení. Ustanovenie čl. 2 ods. 2 ústavy nepredstavuje iba viazanosť štátnych orgánov textom, ale aj zmyslom a účelom zákona. V prípadoch nejasnosti alebo nezrozumiteľnosti znenia ustanovenia právneho predpisu (umožňujúceho napr. viac verzií interpretácie) alebo v prípade rozporu tohto znenia so zmyslom a účelom príslušného ustanovenia, o ktorého jednoznačnosti niet pochybnosti, možno uprednostniť výklad e ratione legis pred doslovným gramatickým (jazykovým) výkladom (napr. sp. zn. III. ÚS 341/07).

19. Vzhľadom na uvedené dovolací súd konštatuje, že tým, že sudy nižších inšancií pri riešení daného prípadu postupovali formou moderačného práva sa odklonili od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu (viď rozhodnutia Najvyššieho súdu SR sp. zn. 6 Cdo 246/2020, sp. zn. 1 Cdo 116/2008 a sp. zn. 5 Cdo 269/2007) ako aj ústavného súdu (viď uznesenie sp. zn. III. ÚS 460/2017) a vec v zmysle § 421 ods. 1 písm. a/ CSP, tak ako to opodstatnene namieta dovolateľka, nesprávne právne posúdili. Zároveň dovolací súd podotýka, že žalovaná porušila práva žalobkyne, keď s ňou neplatne ukončila pracovný pomer a preto má dovolací súd za to, že rozhodnutie odvolacieho súdu sa s ohľadom na to, javí byť nespravodlivé.

20. Vo vzťahu k dovolacej námietke vyplývajúcej z § 421 ods. 1 písm. b/ CSP dovolací súd uvádza, že otázka relevantná podľa ustanovenia § 421 ods. 1 písm. b/ CSP musí byť procesnou stranou vymedzená v dovolaní jasným, určitým, zrozumiteľným spôsobom, ktorý umožňuje posúdiť prípustnosť (prípadne aj dôvodnosť) dovolania. Dovolací súd vzhľadom na uvedené konštatuje, že samotné polemizovanie dovolaťky v dovolaní s právnymi názormi odvolacieho súdu, prosté spochybňovanie správnosti jeho rozhodnutia alebo kritika toho, ako odvolací súd pristupoval k riešeniu právnej otázky významovo nezodpovedajú kritériu uvedenému v § 421 ods. 1 písm. b/ CSP. V prípade absencie náležitého vymedzenia právnej otázky najvyšší súd nemôže pristúpiť k posudzovaniu všetkých procesnoprávných a hmotnoprávných otázok, ktoré pred ním riešili prvoinštančný a odvolací súd, a v súvislosti s tým ani vyhľadávať všetky (do úvahy prichádzajúce) rozhodnutia dovolacieho súdu, ktoré sa týkajú danej problematiky; dovolací súd nemôže svoje rozhodnutie založiť na domnienkach (predpokladoch) o tom, ktorú otázku mal dovolať na mysli; v opačnom prípade by uskutočnil procesne neprípustný bezbrehý dovolací prieskum priečiaci sa nielen (všeobecne) novej koncepcii právnej úpravy dovolania a dovolacieho konania zvolenej v Civilnom sporovom poriadku, ale aj (konkrétne) cieľu sledovanému ustanovením § 421 ods. 1 CSP (viď komentár autorov Edmund Horváth a Andrea Andrášiová k Civilnému sporovému poriadku). Preto vzhľadom na uvedené dovolací súd uvádza, že dovolaťka uplatnený dovolací dôvod nevymedzila spôsobom vyplývajúcim z § 421 ods. 1 písm. b/ CSP, t. j. neuviedla konkrétne, ktorá právna otázka ešte nebola v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu vyriešená.

21. So zreteľom na vyššie uvedené a vzhľadom na to, že dovolaním napadnuté rozhodnutie v otázke 3. „Či je možné, aby súd využil moderačné právo a nepriznal úrok z omeškania z jednotlivých náhrad mzdy za ten-ktorý mesiac, s odôvodnením, že rozsah priznanej náhrady je dostatočný?“ spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci, dovolací súd zrušil rozsudok Krajského súdu v Bratislave z 3. októbra 2018 sp. zn. 4Co/163/2017 v spojení s rozsudkom Okresného súdu Bratislava I z 9. novembra 2016 č. k. 10C/130/2009-858 a vec vrátil Okresnému súdu Bratislava I na ďalšie konanie (§ 449 ods. 1 CSP, § 450 CSP).

22. Ak dovolací súd zruší rozhodnutie a ak vráti vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, rozhodne tento súd o trovách pôvodného konania a o trovách dovolacieho konania (§ 453 ods. 3 CSP).

23. Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.